

I

(Uznesenia, odporúčania a stanoviská)

STANOVISKÁ

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

492. PLENÁRNE ZASADNUTIE V DŇOCH 18. A 19. SEPTEMBRA 2013

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Posilniť partnerstvá s občianskou spoločnosťou v záujme účinnejšej realizácie stratégie pre Pobaltie v rokoch 2014 – 2020“ (prieskumné stanovisko)

(2013/C 341/01)

Spravodajca: **Michael SMYTH**

Štátny tajomník ministerstva zahraničných vecí Litovskej republiky Vytautas Leškevičius 15. apríla 2013 v mene nasledujúceho litovského predsedníctva Rady EÚ požiadal Európsky hospodársky a sociálny výbor o vypracovanie prieskumného stanoviska na tému:

„Posilniť partnerstvá s občianskou spoločnosťou v záujme účinnejšej realizácie stratégie pre Pobaltie v rokoch 2014 – 2020“.

Odborná sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 15. júla 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 492. plenárnom zasadnutí 18. a 19. septembra 2013 (schôdza z 19. septembra) prijal 148 hlasmi za, pričom nikto nehlasoval proti a 2 členovia sa hlasovania zdržali, toto stanovisko:

1. Úvod

1.1 Toto stanovisko uvádza tvrdenie, že účinný spôsob, ako posilniť partnerstvá s občianskou spoločnosťou pri realizácii stratégie pre Pobaltie, spočíva vo vykonávaní zásady partnerstva, ako je stanovená v kódexe správania v oblasti partnerstva, ktorý vypracovala Európska komisia.

1.2 Kódex správania v oblasti partnerstva má podporu Európskeho parlamentu, Výboru regiónov a EHSV, no zatiaľ ho nepodporila Rada. Pre subjekty podporujúce zásadu partnerstva táto skutočnosť zostáva závažným problémom.

1.3 Európsky hospodársky a sociálny výbor uznáva, že medzi pobaltskými členskými štátmi neexistuje úplná politická podpora kódexu správania a že kultúru partnerstva treba posilniť.

1.4 Európsky hospodársky a sociálny výbor odporúča, aby stratégia pre Pobaltie neformálne zahrnula proces načrtnutý v kódexe správania a uplatnila ho na prebiehajúci vývoj a realizáciu stratégie pre Pobaltie.

1.5 Krajiny Pobaltia majú dostatočné organizačné skúsenosti a schopnosti, na ktorých môžu stavať s cieľom vykonávať úlohu posilneného monitorovania, ktorá existuje v rámci kódexu správania.

1.6 Krajiny Pobaltia by mohli napodobniť stratégiu pre podunajskú oblasť zriadením Fóra občianskej spoločnosti Pobaltia. Európsky hospodársky a sociálny výbor zohral významnú úlohu pri vytvorení Fóra občianskej spoločnosti Podunajska a je pripravený zohrať podobnú koordinačnú úlohu v prípade Pobaltia.

2. Stratégie makroregionálnej spolupráce

2.1 Pojem makroregiónu sa prvýkrát dostal do slovníka EÚ v roku 2007 ako súčasť politickej diskusie o vhodných formách územného riadenia. Vzápätí boli schválené stratégie makroregionálnej spolupráce pre Pobaltie (2009) a Podunajsko (2011).

2.2 Stratégia pre región Baltského mora ako prvý pokus o spoluprácu na makroregionálnej úrovni bola pôvodne skúškou tohto nového modelu regionálnej spolupráce. Jej základom je jednoduchý názor, že v regióne, akým je Baltské more, je možné riešiť a prekonávať problémy, ako napríklad námorná bezpečnosť, znečistenie životného prostredia a dostupnosť, len prostredníctvom účinnej spolupráce. Okrem toho sa presné zemepisné vymedzenie makroregiónu môže líšiť v závislosti od definície a povahy problému, ktorý sa má riešiť. Bývalý komisár pre regionálne politiky to výstižne zhrnul, keď vyhlásil, že makroregionálna stratégia sa určuje „na základe výziev a nadnárodných príležitostí, ktoré si vyžadujú kolektívne opatrenia“.

2.3 Stratégia pre región Baltského mora má tri hlavné ciele: záchrana mora, prepojenie regiónu a zvýšenie prosperity. Na dosiahnutie tohto cieľa sa členské štáty a Komisia dohodli na akčnom pláne s 15 prioritnými oblasťami a približne 80 rôznymi hlavnými projektmi.

2.4 Stratégia pre región Baltského mora vychádza zo súčasných úrovni spolupráce v regióne a uskutočňuje sa už štyri roky. Na jej základe vznikla vysoká úroveň spolupráce medzi zúčastnenými krajinami a regiónmi. Viacúrovňová správa zaúčinkovala na koordináciu vnútroštátnych a regionálnych orgánov na zlepšenie námornej bezpečnosti a na zníženie úrovne eutrofizácie v Baltskom mori. Európska únia organizovala v rámci stratégie EÚ pre región Baltského mora od jej vytvorenia v roku 2009 každoročné fóra občianskej spoločnosti.

2.5 Hospodárske výsledky regiónu sa nezastavili v dôsledku dokončovania stratégie. Región Baltského mora sa ozdravil v roku 2010 rýchlejšie než iné časti Európy a počas celého roka 2011 si zachoval stabilné tempo rastu. V roku 2012 sa tempo rastu spomalilo na 1,5 %, čo je stále viac ako priemer EÚ. Výhľad na rok 2013 podľa Baltského rozvojového fóra ostáva tlmený, ale región by mal stále prekonať svojich európskych partnerov.

3. Zásada partnerstva

3.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor je už dávno presvedčený, že skutočné partnerstvo je nevyhnutné pre celkovú efektívnosť politiky súdržnosti EÚ. Partnerstvo je prostriedok na dosiahnutie trvalo udržateľného hospodárskeho a sociálneho rozvoja. Je zakotvené v mechanizme realizácie politiky súdržnosti a formálne je stanovené v článku 11 všeobecného nariadenia.

3.2 Výklad článku 11 členskými štátmi predstavuje problém, pretože niektoré krajiny ho podporili len slovami, kým iné prijali zásadu partnerstva v jej úplnosti. Komisia v apríli 2012

navrhla kódex správania v oblasti partnerstva pri vykonávaní spoločného strategického rámca s úmyslom ustanoviť formálny mechanizmus efektívnej účasti všetkých zúčastnených strán na politike súdržnosti.

3.3 Komisiou navrhovaný kódex správania v oblasti partnerstva obsahuje súbor minimálnych požiadaviek, ktoré sú nevyhnutné pre dosiahnutie vysokokvalitného partnerstva pri realizácii fondov a súčasne členským štátom umožňujú dostatočnú flexibilitu v tom, akým spôsobom tieto požiadavky riadia účasť rozličných partnerov. V európskom kódexe správania v oblasti partnerstva sa ustanovuje, že verejné orgány, hospodárski a sociálni partneri a subjekty zastupujúce občiansku spoločnosť môžu vo svojej príslušnej oblasti pôsobnosti zriadiť platformy alebo zastrešujúce organizácie na zjednodušenie ich účasti na partnerstve. Môžu vymenovať jedného zástupcu, ktorý predstaví názory platformy alebo zastrešujúcej organizácie v rámci partnerstva. Zásady, ktoré sa musia zväziť, keď partneri vymenúvajú svojich zástupcov, zahŕňajú: právomoci, schopnosť aktívnej účasti a primeraná úroveň zastupovania.

3.4 Návrhy Komisie majú podporu Európskeho parlamentu, výboru EHSV a Výboru regiónov. Európska rada však vypustila kódex správania z celkového súboru návrhov Komisie. Táto nezhoda je poľutovaniahodná a jej prekonanie si vyžaduje koordinovaný zásah všetkých strán, ktoré podporujú zásadu partnerstva.

3.5 V kódexe správania sa určujú tri kategórie partnerov predstavujúcich partnerstvo v rámci politiky súdržnosti:

- príslušné regionálne a miestne orgány, mestské a ostatné orgány verejnej správy;
- hospodárski a sociálni partneri;
- subjekty, ktoré zastupujú občiansku spoločnosť vrátane partnerov z oblasti životného prostredia, mimovládnych organizácií a subjektov zodpovedných za podporu rovnosti a nediskriminácie.

3.6 V kódexe sa stanovuje aj súbor zásad pre zapojenie rôznych kategórií partnerov do prípravy programov, informácie, ktoré sa majú predložiť pri ich zapojení a v rôznych fázach vykonávania. Podľa Komisie by sa partneri mali zapájať do:

- analýzy rozdielov a potrieb v oblasti rozvoja vzhľadom na tematické ciele vrátane cieľov, ktoré sa riešia v rámci odporúčaní pre jednotlivé krajiny;
- výberu tematických cieľov, orientačného pridelenia finančných prostriedkov z európskych štrukturálnych a investičných fondov (fondy ESI) a ich očakávaných hlavných výsledkov;

- zoznamu programov a mechanizmov na vnútroštátnej a regionálnej úrovni s cieľom zabezpečiť koordináciu medzi fondmi ESI s inými finančnými nástrojmi Únie a jednotlivých štátov a EIB;
- opatrení na zabezpečenie integrovaného prístupu na využívanie fondov ESI s cieľom územného rozvoja mestských, vidieckych, pobrežných a rybárskych oblastí a oblastí s osobitnými územnými charakteristikami;
- opatrení na zabezpečenie integrovaného prístupu k riešeniu osobitných potrieb zemepisných oblastí najviac postihnutých chudobou alebo potrieb cieľových skupín, ktorým najviac hrozí diskriminácia alebo vylúčenie, s osobitným dôrazom na marginalizované skupiny obyvateľstva;
- vykonávania horizontálnych zásad vymedzených v článkoch 7 a 8 všeobecného nariadenia o fondoch politiky súdržnosti (nariadenia o spoločných ustanoveniach).

3.7 Pokiaľ ide o prípravu programov, partneri by mali byť zapojení do:

- analýzy a určovania potrieb;
- vymedzenia alebo výberu priorít a súvisiacich konkrétnych cieľov;
- rozdeľovania finančných prostriedkov;
- vymedzovania špecifických ukazovateľov týkajúcich sa programu;
- vykonávania horizontálnych zásad vymedzených v článku 7 a 8 nariadenia o spoločných ustanoveniach;
- zloženia monitorovacieho výboru.

3.7.1 Kódex obsahuje aj podrobný súbor zásad týkajúcich sa pravidiel členstva v partnerstvách a monitorovacích výboroch a riadenia partnerstiev a monitorovacích výborov.

3.7.2 Aby sa do tohto nového procesu partnerstva mohli zapojiť aj menšie mimovládne organizácie a iné organizácie občianskej spoločnosti, malo by sa dbať na to, aby mali k dispozícii vhodnú technickú a finančnú podporu.

3.8 Hoci je stratégia pre región Baltského mora výsledkom bezprecedentnej úrovne konzultácií medzi zúčastnenými stranami, treba priznať, že zásada partnerstva, ako je načrtnutá v kódexe správania, v tomto regióne vo veľkej miere chýba. V niektorých členských štátoch sa ešte len musí dosiahnuť politická podpora zásady partnerstva.

3.9 Existuje niekoľko orgánov a organizácií, ktoré úspešne fungujú v celom regióne Baltského mora, a zúčastnené strany z občianskej spoločnosti medzi nimi majú široké zastúpenie. Tieto orgány a organizácie by mohli tvoriť základ partnerstva v Pobaltí alebo zastrešujúcej organizácie, ako sa navrhuje v kódexe správania. Netreba vytvárať to, čo už existuje.

3.10 Pokiaľ ide o vzťahy v oblasti spolupráce s Ruskom, nový partnerský prístup medzi členmi Rady krajín Baltského mora (CBSS) by mohol mať podobný účinok, aký mala stratégia pre región Baltského mora na novú stratégiu severo-východnej federálnej oblasti.

3.11 Ak by kódex správania mohol mať širokú podporu, pomohol by ešte raz zaktivizovať podporu zúčastnených strán pre stratégiu pre región Baltského mora, a to dokonca aj počas tohto veľmi náročného obdobia a v nasledujúcom období. Rovnako ako sa stratégia pre región Baltského mora vníma ako test makroregionálnej spolupráce, bude aj vykonávanie zásady partnerstva pre Pobaltie ďalším prvým pokusom.

3.12 V nasledujúcej prílohe je uvedená dohoda medzi Radou a Európskym parlamentom o viacúrovňovom riadení partnerstva, ktorá by mohla tvoriť základ delegovaného aktu, ktorý uvedie do platnosti upravený kódex správania v oblasti partnerstva.

V Bruseli 19. septembra 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

PRÍLOHA

Článok 5 európskeho etického kódexu v oblasti partnerstva podľa dohody Rady a Európskeho parlamentu z 19. decembra 2012.

Partnerstvo a viacúrovňové riadenie

1. V rámci dohody o partnerstve a v rámci každého programu vytvorí členský štát v súlade so svojím inštitucionálnym a právnym rámcom partnerstvo s príslušnými regionálnymi a miestnymi orgánmi. Na partnerstve sa zúčastňujú aj tieto partneri:

- a) príslušné mestské a ostatné orgány verejnej správy;
- b) hospodárski a sociálni partneri;
- c) príslušné subjekty, ktoré zastupujú občiansku spoločnosť vrátane partnerov z oblasti životného prostredia, mimovládnych organizácií a subjektov zodpovedných za podporu sociálneho začlenenia, rodovej rovnosti a nediskriminácie.

2. V súlade s prístupom viacúrovňového riadenia členské štáty zapoja partnerov uvedených v odseku 1 do prípravy dohôd o partnerstve a správ o dosiahnutom pokroku v celom procese prípravy a vykonávania programov, a to vrátane účasti v monitorovacích výboroch programov v súlade s článkom 42.

3. Komisia je splnomocnená v súlade s článkom 142 prijať delegovaný akt s cieľom stanoviť Európsky kódex správania, aby podporila členské štáty a uľahčila im vytváranie partnerstva podľa odsekov 1 a 2. V kódexe správania sa stanoví rámec, v ktorom členské štáty v súlade so svojím inštitucionálnym a právnym rámcom, ako aj národnými a regionálnymi právomocami presadzujú vykonávanie partnerstva. V kódexe správania, ktorý plne rešpektuje zásady subsidiarity a proporcionality, sa stanovia tieto prvky:

- a) hlavné zásady pre transparentné postupy, ktoré sa majú dodržať pri identifikácii relevantných partnerov, vrátane, ak je to vhodné, ich zastrešujúcich organizácií, aby sa členským štátom uľahčilo určovanie najreprezentatívnejších príslušných partnerov v súlade s ich inštitucionálnym a právnym rámcom;
- b) hlavné zásady a najlepšie postupy, pokiaľ ide o zapojenie rôznych kategórií príslušných partnerov, ako sa stanovujú v odseku 1, do prípravy dohody o partnerstve a programov a informácie, ktoré sa majú poskytovať o ich účasti, ako aj v jednotlivých fázach vykonávania;
- c) najlepšie postupy, pokiaľ ide o formuláciu pravidiel členstva a vnútorných postupov monitorovacích výborov, o ktorých majú rozhodnúť podľa potreby buď členské štáty, alebo monitorovacie výbory programov v súlade s príslušnými ustanoveniami tohto nariadenia a pravidlami pre jednotlivé fondy;
- d) hlavné ciele a najlepšie postupy v prípadoch, keď riadiaci orgán zapája príslušných partnerov do prípravy výziev na predkladanie návrhov, a najmä najlepšie postupy na zabránenie prípadným konfliktom záujmov v prípadoch, keď príslušní partneri môžu byť potenciálni príjemcovia, a na zapojenie príslušných partnerov do prípravy správ o pokroku a vo vzťahu k monitorovaniu a hodnoteniu programov v súlade s príslušnými ustanoveniami tohto nariadenia a pravidiel pre jednotlivé fondy;
- e) orientačné oblasti, témy a najlepšie postupy na to, aby príslušné orgány členských štátov mohli využívať európske štrukturálne a investičné fondy vrátane technickej pomoci pri posilňovaní inštitucionálnej kapacity príslušných partnerov v súlade s príslušnými ustanoveniami tohto nariadenia a pravidiel pre jednotlivé fondy;
- f) úlohu Komisie pri šírení osvedčených postupov;
- g) hlavné zásady a najlepšie postupy, ktoré členským štátom uľahčia posúdenie vykonávania partnerstva a jeho pridanej hodnoty.

Ustanovenia kódexu správania nesmú byť v žiadnom rozpore s príslušnými ustanoveniami tohto nariadenia alebo pravidlami pre jednotlivé fondy.

4. Komisia oznámi delegovaný akt o Európskom kódexe správania týkajúcom sa partnerstva, ktorý bol prijatý v súlade s článkom 142 a ako sa stanovuje v odseku 3, súčasne Európskemu parlamentu a Rade do štyroch mesiacov odo dňa prijatia tohto nariadenia. V delegovanom akte sa nemôže stanoviť skorší dátum nadobudnutia jeho účinnosti ako deň jeho prijatia po nadobudnutí účinnosti tohto nariadenia.
  5. Pri uplatňovaní tohto článku porušenie akejkoľvek povinnosti uloženej členským štátom týmto článkom nariadenia alebo delegovaným aktom prijatým v súlade s článkom 5 ods. 3 nemôže predstavovať nezrovnalosť vedúcu k finančnej oprave v súlade s článok 77 tohto nariadenia
  6. Aspoň raz za rok Komisia v prípade každého európskeho štrukturálneho a investičného fondu prerokuje využívanie podpory z európskych štrukturálnych a investičných fondov s organizáciami zastupujúcimi partnerov na úrovni Únie a o výsledku podá správu Európskemu parlamentu a Rade.
-